

Aida Korajac

Sasvim drukčiji jezik za sasvim drukčije poučavanje

Diana Čosić, Livija Kroflin, Grozdana Lajić Horvat, Sara Milavec, Lada Kanajet Šimić. 2023. *Sasvim drukčiji jezik. Dramske i lutkarske scenske igre s tekstovima za ovladavanje i poučavanje hrvatskoga kao inoga jezika*. Zagreb: Hrvatska matica iseljenika.

Kad kao poučavatelji želimo u nečijem inom jeziku postići elokventnost materskog jezika, to možemo učiniti jednim sasvim drukčijim jezikom. Taj sasvim drukčiji jezik drukčiji je od svega dosad viđenog jer u skladnu cjelinu spaja učinkovito učenje i zabavnu igru, spaja znanost, teoriju i praksu, zatim stručno poučavanje i lakoću učenja. Na kraju procesa nastaje sinkronijska škrinjica s blagom dijakronijskog sazrijevanja, komprimirano iskustvo u službi prvih i svih drugih novih jezičnih spoznaja, dragocjeni materijal koji omogućuje ovladavanje uranjanjem i u konačnici nepogrešivu jezičnu proizvodnju. O čemu je riječ? Riječ je o priručniku objavljenom 2023. godine pod naslovom *Sasvim drukčiji jezik – Dramske i lutkarske scenske igre s tekstovima za ovladavanje i poučavanje hrvatskoga kao inoga jezika*. U knjizi su dramski i lutkarski scenski oblici koji su nastajali tijekom čak trideset godina rada *Male škole hrvatskoga jezika i kulture* u organizaciji Hrvatske matice iseljenika, koja je ujedno i izdavač. Dugogodišnja voditeljica *Male škole*, Lada Kanajet Šimić, urednica je i suautorica ovoga priručnika, zajedno s još četiri suautorice koje su voditeljice radionica u *Maloj školi*, a to su: Diana Čosić, Livija Kroflin, Grozdana Lajić Horvat i Sara Milavec.

Objavljen je, dakle, iznimno vrijedan i jedinstven priručnik koji bi se svojim sadržajem, sustavnošću, dokumentarističnošću i bogatim ukoričenjem mogao nazvati i monografijom. Knjiga se sastoji od triju velikih poglavlja naslovljenih: *Lutka u Maloj školi*, *Od dramske igre do dramskoga teksta* i *Igra sa zajedničkom pričom: dramsko-lutkarski pristup*.

Lutka u Maloj školi funkcionira kao pedagoško-dramski priručnik u kojemu Livija Kroflin opisuje važnost i moć lutke u odgoju, obrazovanju, igri, terapiji i učenju. Ističe njezinu ulogu pri oslobađanju od straha od javnoga govora i straha od jezika te njezinu važnost pri poticanju jezične aktivnosti, mašte, improvizacije, kreativnosti, slobode izražavanja i duhovitosti. Navodi praktične primjere izrade lutke, proces imenovanja i uporabe. Opisuje razliku između primijenjenog lutkarstva i lutkarstva kao umjetničke forme te primjenu obaju pristupa i lutkarsko-kazališnih zakonitosti u specifičnim radionicama na *Maloj školi hrvatskoga jezika i kulture*. Poglavlje sadrži i dramatizirane bajke, priče i romane koji su proizvod lutkarskih radionica te dobar primjer za sve buduće lutkarske predstave kojima će se baviti korisnici priručnika. S obzirom na nedostatak tekstova na hrvatskom jeziku prilagođenih pojedinom, posebno nižem stupnju znanja hrvatskoga jezika, tekstovi u ovome priručniku vrijedan

su doprinos korpusu koji se odlikuje načelom postupnosti i prilagođenosti učeniku hrvatskoga kao inoga jezika. Tekstove prate autentične slike s radionica koje vjerno prikazuju širok spektar radioničkih mogućnosti, praktičnih rješenja te osobitih i poticajnih situacija i raspoloženja. Možda cijelu priču o važnosti primjene lutke u učenju jezika najbolje ilustrira citat (1) iz priručnika.

(1) Lutka je majstorica u „izvlačenju“ potisnutih emocija i uspomena. Sjećam se djevojčice koja me jednom prigodom promatrala kako izrezujem žuti krug od papira. Djevojčica je slabo govorila hrvatski, jedva nekoliko riječi (mama joj je bila Talijanka, tata Hrvat, ali očito nije s njom govorio hrvatski). „Što je to?“ – upitala me, naravno na talijanskom. „Sunce.“ – odgovorila sam joj na hrvatskom. Ona je gledala žuti krug, pogledala mene, pogledala očito nekamo u svoju nutrinu, lišće joj se ozarilo i ona je izgovorila na savršenom hrvatskom: „Sunce moje!“. Tako ju je, naime, znao zvati njezin tata.

(Livija Kroflin 2023: 19)

Poglavlje *Od dramske igre do dramskoga teksta* otvara Grozdana Lajić Horvat objašnjavajući kako dramske radionice *Male škole* obuhvaćaju korištenje dramskih metoda u svrhu poučavanja i dramski stvaralački rad u svrhu scenskoga nastupa te uz to uključuju i objedinjuju usvajanje i učenje hrvatskoga kao inoga jezika tijekom radioničkoga rada i javni nastup pred publikom na hrvatskom jeziku. Nadalje opisuje kako djetetovo sudjelovanje u dramskim radionicama pridonosi njegovu razvijanju organske povezanosti govora, akcije i govorne situacije te da tijekom dramskih aktivnosti djeca imaju priliku razvijati sve četiri jezične djelatnosti. Uz to navodi dramske igre i aktivnosti kojima se dijete priprema za aktivno sudjelovanje i iskorištavanje vlastitih potencijala. Sara Milavec opisuje kako se informacije o hrvatskoj nematerijalnoj kulturnoj baštini te o hrvatskim proizvodima mogu uklopiti u dramsko stvaranje s ciljem učenja jezika te kakvu ulogu mogu imati tradicijske igračke. Poglavlje se nastavlja tekstovima Sare Milavec, Grozdane Lajić Horvat i Diane Čosić koje govore o tome kako u dramski tekst i na odgovarajući način uklopiti hrvatske tradicijske igre i plesove, podatke o poznatim izumiteljima, zamišljena putovanja po Hrvatskoj te, na koncu, dovtljivo, kako osmisliti vlastiti jezik. Svaki teorijski tekst praćen je praktičnim dramskim postignućima na *Maloj školi*, odnosno dramskim tekstovima prilagođena jezika i poučnoga sadržaja.

Zadnje poglavlje *Igra sa zajedničkom pričom: dramsko-lutkarski pristup* uspješan je primjer kako različitim scensko-umjetničkim pristupima obuhvatiti jednu temu uzimajući u obzir različita jezična predznanja polaznika *Škole*. Sara Milavec, Livija Kroflin i Diana Čosić uspjele su lutkarskim, dramskim i plesnim pristupom prepričati *Šegrt Hlapića* i potaknuti učenike na aktivno sudjelovanje i učenje hrvatskog jezika.

Na kraju priručnika nalazi se pojmovnik igara, vježba i tehnika jednostavnijih i složenijih struktura te je dodan i QR kôd putem kojeg se dolazi do objašnjenja svakog

pojma. Jednostavnije strukture odnose se na jasna pravila i jednostavniji jezik, dok one složenije podrazumijevaju složenije jezične strukture te aktivaciju mašte i kreativnosti. Pojmove znane iz dramsko-pedagoške literature opisala je Grozdana Lajić Horvat prilagođujući njihovu primjenu poučavanju hrvatskoga kao inoga jezika. Za svaki pojam navodi preporučeni broj sudionika, opisuje tijek i ciljeve aktivnosti te upućuje na dramske tekstove o kojima se govori u priručniku, a u kojima su korištene navedene igre, vježbe i tehnike.

Vrijednost ove knjige leži u tome što sadržava djeci, učenicima HIIJ-a, sadržajno, leksički i gramatički prilagođene popularne tekstove koji su scenični te scenski izvodi- vi i na *Maloj školi* izvođeni, a uz svaki scenski oblik dodana su teorijska (jezikoslovna i metodička) objašnjenja o ulozi pojedinoga scenskoga oblika. Uz svaki scenski oblik opisan je i proces njegova nastanka, što priručnik nužno čini pravim malim savjet- nikom oko toga kako doskočiti pojedinim poteškoćama na koje se u ovakvom obliku učenja i poučavanja može naići, ali isto tako kako uočiti i aktivirati različite potenci- jale učenika.

Priručnik je sjajan prikaz kako se u praksi dokazuju maksime dramske pedagogi- je, primijenjenoga lutkarstva, glotodidaktike i metodike poučavanja hrvatskoga kao inoga jezika pri poučavanju učenika mlađe dobi. Knjiga zorno pokazuje kako se hr- vatskim jezikom može ovladati kroz igru, interakciju, kroz aktivno motivirano su- djelovanje i zabavu.

Priručnik je namijenjen znanstvenoj i stručnoj javnosti – onima koji se bave pro- učavanjem i poučavanjem hrvatskoga kao inoga jezika, onima koji poučavaju učenike različitih dobi, onima koji poučavaju hrvatski kao ini jezik na različitim geografskim koordinatama, ali i onima koji poučavaju hrvatski kao materinski jezik u Hrvatskoj. Zatim, studentima u čijem je središtu interesa tijekom studijskoga obrazovanja hr- vatski jezik, ali i dramska pedagogija te, na kraju, samim učenicima hrvatskoga kao inoga jezika, ali i svima koji vole i osjećaju jezik, posebno hrvatski.

U konačnici, da se ne prepričava neprepričljivo, potrebno je posegnuti za *Sasvim drukčijim jezikom* kako bi se otkrio sasvim drukčiji svijet učenja i poučavanja jezika.